

Зоран Богдановић, инспектор-просвјетни савјетник за машинску групу предмета и практичну наставу

Датум: септембар 2015. године

ИЗВЈЕШТАЈ **са групног савјетодавно-инструктивног рада**

Групни-савјетодавно инструктивни рад са наставницима машинске групе предмета је одржан по распореду који је утврдио Републички педагошки завод. Распоред групног савјетодавно-инструктивног рада је био доступан школама почетком јула путем сајта Републичког педагошког завода. Термини одржавања савјетовања су: за регију Приједор 18.08; за регију Бања Лука 19. и 20. 08; за регију Добој 21.08; за регију Бијељина 25.08; за Сарајевско-романијску регију 26.08; за регију Херцеговина 27.08.2015. године.

Реализован је сљедећи:

Д Н Е В Н И Р Е Д

1. Наставни програми за други разред за занимања: машински техничар за компјутерско конструисање, машински техничар за моторе и моторна возила, техничар мехатронике и механичар грејне и расхладне технике – информација
2. Извјештај – анализа савјетодавно-инструктивног рада (увида) извршеног у школској 2014/2015. години,
3. Такмичење ученика – осврт
4. Припрема за наредну школску годину
5. Писана припрема за час – радионица
6. Остала питања

Групном савјетодавно-инструктивном раду је присуствовало око 69,16 % наставника стручно-теоријске и практичне наставе струке машинство и обрада метала на нивоу Републике Српске.

1. Наставни програми за нова занимања

У школској 2014/2015. години су уведена нова занимања тако да је умјесто занимања машински техничар уведено занимање машински техничар за компјутерско конструисање и машински техничар за моторе и моторна возила у четворогодишњем трајању и занимање механичар грејне и расхладне технике у трогодишњем трајању у струци машинство и обрада метала и за занимање техничар мехатронике у струци електротехника. Техничка школа у Бањој Луци је израдила приједлог наставног програма за други разред наведених занимања и исте је доставила Републичком педагошком заводу. Приједлог програма за наведена занимања је достављен одређеном броју Стручних актива (школа) на размартрање. Један број Стручних актива (наставника) је доставио примједбе на предложене наставне програме на основу којих су извршене корекције и урађена је коначна верзија наставних програмима. Исти су лекторисани и достављени Министарству просвјете и културе на даље поступање. Министар просвјете и културе је дао сагласност на нове програме и исти су постављени на сајт Републичког педагошког завода. Наставници нису имали примједби на програме. Исти

ће бити примијењени у наредној школској години а евентуални недостаци који буду уочени током реализације ће бити забиљежени и у мају 2015. ће бити достављен приједлог корекција програма Републичком педагошком заводу. Дате су смјернице за реализацију истих. Такође је договорено да Стручни активи наставника прегледају програме за трећи разред који им буду достављени на мишљење и да евентуалне корекције и измјене доставе у Републички педагошки завод.

2. Извјештај—анализа савјетодавно-инструктивног рада (увида) - школска 2014/2015. година,
У школској 2014/2015. Години је извршено 40 стручно-педагошких увида у рад наставника стручно теоријске и практичне насатве струке машинство и обрада метала у 12 средњих стручних школа - евидентирано је следеће:

2.1 Глобални и оперативни планови и припреме

Глобални и оперативни планови се редовно пишу и дају на увид стручној служби школе;

Припреме се „углавном“ редовно пишу или се користе старе иновирани. Потребни дидактичко методички елементи нису увијек заступљени у припремама (најчешће недостају очекивани исходи; исходи нису увијек конкретизовани). Најчешће се пишу припреме за час новог градива, рјеђе за часове понављања и увјежбавања а најрјеђе за часове писмене провјере постигнућа); радни материјал за наставни процес се не прилаже уз писану припрему у свим случајевима;

Преузет текст из књиге или са сајта није припрема за час.

2.2 Праћење, вредновање и оцјењивање ученичких постигнућа

Наставницима је углавном познат принцип континуираног праћења, вредновања и оцјењивања ученика; у појединим случајевима оцјене се нередовно уписују у одјељењску књигу; у изузетним ситуацијама евидентиран је исти датум код већег броја ученика што указује на час усмене провјере, који није више заступљен у наставној пракси;

Код писмених провјера водити рачуна да врста провјере која је планирана глобалним и оперативним планирањем буде и реализована (акоје планиран тест тако га и реализовати ...)

2.3 Допунска, додатна, вођење секција, рад актива

Овај вид администрације наставника се углавном „редовно“ води и евидентира (користе се обрасци „Дневник рада за“; евидентиран је распоред рада, списак ученика, евиденција долазака, програм рада, евиденција одржаних часова – напредак ученика није увијек евидентиран); у свескама Актива није увијек евидентиран програм рада и нису увијек забиљежене све активности од значаја за наставу машинске струке у току школске године; често је случај да буде одржана једна сједница по полугодишту.

2.4 Стручно усавршавање наставника

Потврде (сертификати) о присуству и похађању савјетовању у организацији РПЗ-а, семинарима, обукама и тренинзима, дипломе и признања са такмичења, примјерке обрађених стручних тема приложити у педагошки досије наставника.

Наставник који учествује у пројекту од важности за струку или школу треба потврду о свом ангажману приложити у свој досије;

2.5 Посматрани часови

Посматрани часови су углавном коректно организовани и реализовани у складу са писаном припремом за час (ријетка одступања, углавном због тога што наставник није припремио довољно материјала, а ученици реализовали и завршили све активности и остало још времена до краја часа). Часови су углавном традиционално организовани. У појединим случајевима, наставник још увијек представља централну фигуру часа и носилац је свих активности (наставник објашњава, понавља, пита и одговара, задаје наредну активност, чита, поставља питања – ученици углавном пасивно сједе, хорски одговарају, изостаје коначна потврда наставника о тачности пруженог одговора). Реализација НПП-а углавном тече планираном динамиком.

2.6 Опремљеност школа за наставни процес у настави машинства

У току увида је констатовано да школе „углавном“ имају опремљене кабинете са рачунарима и инсталираним програмима потребним за рад ученика када су у питању предмети/наставни програми који се реализују уз помоћ рачунара. Углавном је испоштован принцип за индивидуални рад ученика/испоштован је принцип један ученик један рачунар док је један број школа је у фази опремања кабинета како би испоштовали наведени принцип. Мали број школа организује кабинетску наставу; уочено је да нема опремљених специјализованих кабинета (технологија, енергетика, конструисање,...). Наставник, поред тога што мора да мијења учионицу (спрат школе или чак и зграду), теже се припреми за наредни час, јер опрему и припремљен радни материјал мора да сели од учионице до учионице. Примичењено је да један број наставника не користи очигледна наставна средства при реализацији наставних јединица а иста се налазе у витрини учионице или „приручном“ кабинету.

Реализација практичне наставе се одвија у школским радионицама и код послодаваца. Школске радионице су опремљене са машинама старе генерације које често и нису у функцији па ученици нису у прилика да, заједно са наставницима, реализују планиране садржаје (вјежбе). Наставници често истичу да нема материјала потребног за рад чији недостатак директно утиче на реализацију планиране вјежбе. Ученици који садржаје практичне наставе релузују у привредним субјектима су често препуштени сами себи; нема надзора над њиховим радом или рад надзире координатор практичне наставе који је из друге струке (школа је мјешовита).

Наставници су истакли да им потешкоћу у раду ствара недостатак савремених наставних учила и очигледних наставних средстава и да су принуђени да се сналазе на разне начине да овај проблем превазиђу. Такође су истакли да треба тежити да се реализација практичне наставе подигне на виши ниво; да се учине напори и да се школске радионице опреме савременом опремом; да се врши квалитетнија контрола реализације практичне наставе у предузећима; да се за практичан рад ученика бирају предузећа која посједују савремене машине и опрему на којима ће се вршити обука ученике.

3. Такмичење ученика – осврт

Наставници су упознати да се Календаром такмичења дефинишу дисциплине – предмети и струке у којима ће се за наредну школску годину провести такмичења. Календар такмичења буде објављен у току септембра. На сајту Републичког педагошког завода се постави обавјештење о специфичностима битним за такмичење ученика струке машинство и обрада

метала у децембру. Наставници имају довољно времена за припрему ученика како би постигли што бољи резултат на такмичењу.

Када је ријеч о такмичењу које је проведено у претходној школској години треба напоменути следеће:

- такмичење је проведено у двије такмичарске дисциплине; механика за први и други разред и компјутерско конструисање за трећи и четврти разред;
- механика је урађена са 53,09% (1. задатак – главни вектор и главни момент – 73,63%; 2. задатак – тежиште раванске фигуре – 66,81%; 3. задатак – равански носач – 59,22%; 4. задатак – штапна веза и издужење штапа – 5,84%; 5. задатак – смицање – 40,49%)
- компјутерско конструисање је урађено са 73,09% (тест знања је урађен са 56,98%; практичан рад ју урађен са 78,47%)

Резултати такмичења су оцијењени као добри и закључено је да треба наставити са квалитетном припремом ученика како би резултати такмичења били још и бољи. На наредним такмичењима ученика треба посветити више пажње о раду комисија како евентуалне грешке у раду не би утицале на коначан пласман ученика.

4. Припрема за наредну школску годину

Наставници треба да обрате пажњу и коригују свој рад у наредној школској години када је у питању:

4.1 Стручни активи наставника струке машинство и обрада метала

Рад стручног актива организовати у складу са законским одредбама. Ако су у саставу актива наставници стручно теоријске и практичне наставе или наставници више струка, по потреби се састају наставници машинске струке или наставници само стручно теоријске или само практичне наставе и разматрају питања везана само за наставу коју реализују (писмене провјере, такмичења, уџбеници, реализација практичне наставе, ...). Договорене закључке унијети у свеску записника стручног актива. У свеску актива унијети све значајније податке и информације везане за наставу машинске струке у току текуће школске године.

Сарадња између чланова актива наставника машинске струке – упознати колеге/инице који нису присуствовали савјетовању са добијеним информацијама; упознавање колега/иница са важнијим дешавањима везаним за наставу машинске струке у школи. Потребно је пружити помоћ и подршку наставницима машинске струке – приправницима/почетницима.

4.2 Планирање, програмирање и припремање за наставу

Наставник треба да у одређеном временском интервалу напише и преда глобалне планове, редовно пише и предаје на увид оперативне планове и припреме стручној служби школе. У глобалном плану навести теме, лекције и писане провјере постигнућа које наставник планира за одређени мјесец. Глобално планирање се не врши по принципу 1-72. часа. Није у складу са савременом наставом и методиком наставе. У оперативном плану, по часовима, детаљно испланирати садржаје за сваку тему планирану у глобалном плану.

Припреме писати за сваки час и исте комплетирати по предметима и разредима. У припремама навести потребне дидактичко методичке елементе. Уз припрему за писмену провјеру/ЗОТ приложити примјерак задатка, кључ и систем бодовања. Уз припрему приложити радни материјал (наставне листиће, слике, дијаграме, додатне текстове и сл).

Приликом писања припрема, пажњу обратити на артикулацију тј. ток часа. Пажљиво испланирати врсту и број активности, методе и облике рада као и временски интервал за сваку активност у току часа.

4.3 Уџбеници

На простору Републике Српске не постоје уџбеници за стручно-теоријску и практичну наставу струке машинство и обрада метала. Републички педагошки завод ће, као и до сада, предложити министру да Завод за уџбенике и наставна средства распише конкурс за писање уџбеника за наставне предмете у првом и другом разреду занимања машински техничар и техничар мехатронике. Такође ће бити предложено да се распише конкурс за писање уџбеника за тогодишња занимања. Наставници могу да предају рукопис уџбеника Заводу за уџбенике и наставна средства Источно Сарајево уколико исти имају; наставници могу да предложе да се на листу одобрених уџбеника ставе уџбеници из Србије уколико сматрају да они задовољавају НПП одређеног предмета и ако испуњавају методичко – дидактичке захтјеве.

У раду се може користити Приручника за машинску струку „Конструисање IV“ јер је исти одобрио министар просвјете и културе као необавезну помоћну литературу.

4.4 Настава струке машинство и обрада метала

Наставни процес - стално радити на побољшању и унапређењу квалитета наставе струке машинство и обрада метала као и њеном осавремењивању; користити савремене методе, облике рада и доступна наставна средства и помагала;

Пажњу обратити приликом одређивања тока часа, дефинисања врсте и броја активности за одређени час тј. избора врсте, комплексности и квантитета задатака који ће бити постављени ученицима; користити што разноврсније типове задатака; за провјеру ученичких постигнућа користити Правилником и НПП-ом дефинисане технике; писане провјере, графичке радове и вјежбе унапријед планирати; задатке чувати до краја школске године; практични радови (пројекти, постери, презентације,..) – потребно је направити детаљан план, циљ, задатке и теме, и ученицима јасно изложити што се од њих очекује;

Реализоване писане провјере чувати у школи до краја текуће школске године.

Практичну наставу реализовати у складу са НПП-ом; потребно је да ученици ураде практичне вјежбе које су планиране програмом; наставник сваку вјежбу демонстрира ученицима; ученике навићи да воде дневник рада; поштовати мјере заштите на раду; успоставити механизам контроле рада ученика који практичну наставу реализују у предузећима; континуирано радити на опремању и осавремењавању школских радионица и кабинета; ...)

Потребно је планирати и реализовати стручне посјете привредним субјектима у ближем и даљем окружењу; урадити план посјете; ученике упознати са планом посјете и са оним шта се од њих очекује – писање запажања; по завршеној посјети посветити час за анализу посјете.

4.5 Стручно усавршавање наставника:

Индивидуално и групно

- обрада и презентација стручних тема ,
- савјетовања у организацији РПЗ-а,
- семинари, обуке, пројекти,..

Обавеза наставника је да се стручно усавршава – дефинисано Рјешењем о 40-часовној радној недјељи.

Обрађене теме, потврде о присуству/похађању савјетовањима, семинарима, обукама и сл. чувати у педагошком досијеу наставника.

4.6 Администрација

Редовно евидентирати и уписивати потребне податке у одјељењске књиге.

Редовно писати и давати на увид глобалне и оперативне планове и припреме (стручна служба школе).

Допунска, додатна наставе или секција - редовно водити Дневник рада. У Дневнику рада је потребно евидентирати: распоред рада, списак ученика и евиденција долазака на часове, програм рада, евиденција одржаних часова са садржајима и праћење напретка ученика. Према задужењу наставника, редовно евидентирати податке и информације о раду Стручног актива наставника, Савјета ученика/родитеља, учешће у пројектима ...

5. Припрема за час – радионица

На свим пунктовима наставници су урадили радионици „Припремање за час“. Рад је организован у групи а састав групе је биран тако да у њему буду наставници из различитих школа. Групе су урадиле приједлог приреме. У току је анализа истих. Након завршене анализе три припреме у којим ће бити заступљене различите методе и облици рада ће бити постављене на линк стручног савјетника како би биле доступне наставној пракси.

Најчешће постављана питања

Наставници који реализују стручно – теоријску наставу струке машинство и обрада метала су постављали питања од којих се могу издвојити следећа:

1. како школама обезбиједити лиценциране софтвере који се користе за реализацију наставних садржаја у струци машинство и обрада метала (стручни програми)?;
2. како обезбиједити квалитетније опремање школских радионица и кабинета савременом опремом?;
3. како да се квалитетније организује и прати реализација практичне наставе у предузећима као и реализација практичне наставе у школским радионицама;
4. исказана је потреба за расписивањем конкурса за писање уџбеника за стручно-теоријску и практичну наставу струке машинство и обрада метала?;
5. да ли је планирано стручно усавршавање за наставнике стручно-теоријске и практичне наставе машинске струке?;
6. како да се реализују теме за индивидуално стручно усавршавање?;

Закључци:

1. Стручни активи наставника треба да размотре наставне програме за трећи разред нових занимања када им буду достављени на мишљење и да приједлог измјена доставе у Републички педагошки завод у року који буде назначен у допису.
2. У наредном периоду је потребно да се учине напори и изнађу могућности за опремање кабинета и школских радионица савременим наставним училима, машинама и опремом како би квалитет наставе био подигнут на виши ниво и како би школе одговориле захтјевима савремене наставне праксе.
3. Планирање наставних садржаја прилагодити модуларним НПП-има. Треба радити на писаним припремама за наставу; треба унијети и конкретизовати исходе учења; треба наставу усмјерити на ученика; користити савремене методе и облике рада; практичну наставу реализовати по наставном програму; сваки ученик треба да изради вјежбу; потребна је квалитетнија организација и праћење реализације практичне наставе која се изводи у предузећима.
4. Планиране и реализоване провјере ученичких постигнућа чувати до краја школске године. Сваки задатке треба да буде бодован; треба израдити кључ за њихово исправљање.

5. Планирати и реализовати стручне посјете привредним субјектима из ближе и даље околине; написати план посјете; дефинисати задатке који ученици треба да прате током посјете и начин извјештавања са посјете.
6. Рад стручног актива подићи на виши ниво; проблематику којом се бави Стручни актив ускладити са Законским оквиром.

Инспектор – просвјетни савјетник

Зоран Богдановић, дипл.инж.маш.